

Dagens frågor

Diplomati i nedgång

Det berättas från New York att en svensk besökare frågat en högre tjänsteman i FN vad Sveriges ambassadör heter. Svaret blev kallt: det visste han inte. Som förklaring blev tillagt att Sverige alltid brukat sända en erkänt skicklig diplomat till FN men nu tycktes ha frångått den principen.

Att sådant kan sägas är inte överraskande. Inom FN hade man väntat att ambassadör Anders Thunborg skulle blivit svensk utrikesminister. Men denna post besattes med en i utrikesfrågor alldeles okunnig person. Thunborg erbjöds en plats under honom. När han tackat nej, besattes platsen med en av Olof Palmes ja-sägare ur så att säga reservlaget, vilket tydligen gick lika bra. Sådant observeras och rapporteras naturligtvis och i utlandet drar man slutsatser, som påverkar Sveriges anseende. När samtidigt kabinettssekreteraren hämtades från Socialistinternationalen, blev det klart vad regeringen står för.

Fadäsen att låta en tysk socialdemokrat ur oppositionen skriva Olof Palmes förslag om en kärnvapenfri zon i Europa var beklaglig ur flera synpunkter. Det blev uppenbart att det inte rörde sig om ett svenskt förslag – då hade ju utrikesnämnden hörts – utan bara statsministerns och Palmekommissionens, och därmed förlorade det i trovärdighet. Förslaget hade annars varit värt ett bättre öde, ty det hade åtminstone tålt att diskuteras. Men vilken utländsk regering vill i dag sluta upp bakom Palme?

Sverige har snart inte ens i Norden något anseende kvar att förlora. Utrikesminister Bodströms uttalande om Finlands ställning tillskrivs, får man hoppas,

hans ovana och inte bara hans okunnighet. Men affären med den danska oljeborrningen i Kattegatt är för svår. Att Sverige drog ut på förhandlingarna är begripligt och det borde man ha bett danskarna förstå och respektera. De gjorde inte detta, vilket är beklagligt men kanske kan förklaras genom att de blivit avsnästa från svenskt håll då de ville diskutera "Sigyn" och transporter från Barsebäck av utbränt kärnbränsle. Det svenska statrådet skulle ha semester, sade man. I juni meddelade Köpenhamn till UD i Stockholm att "provborrningen" skulle sättas igång, men i Stockholm tycks man inte ha förstått vad detta skulle innebära. Först i senare delen av juli kom en reaktion.

Typiskt nog var det då statsministern och inte utrikesministern som skrev ett brev till sin danska motsvarighet, ett illa formulerat brev dessutom. Det blev liggande i UD, som i stället kodade dess innehåll till ett telegram till ambassaden i Köpenhamn! Finns det verkligen ingen resande mellan Stockholm och Köpenhamn som kunnat ta det med sig?

När det äntligen upptäckts att inget svar kommit – i Köpenhamn hade danskarna av förklarliga skäl inte förstått att Olof Palme skrivit under ett brev som aldrig avsänts – fanns borrhornet i Kattegatt på plats. Statsministerns ilska temperament, som man hoppats skulle kylts ner under semestervilan på Fårön, tog sig då uttryck i en presskonferens i Stockholm, ett nytt sätt att driva diplomatiska förhandlingar. Där kallade han danskarnas uppträdande "egenmäktigt förfarande", ett uttryck hämtat ur den svenska strafflagen!

När detta skrives föreligger professor

Andréns artikel i detta nummer av Svensk Tidskrift. Till hans påpekanden om hur svensk säkerhetspolitik numera ifrågasätts i utlandet går också att tillägga, att det diplomatiska handlaget starkt försämrats med Olof Palmes regering. Vad har tex vanligt vettigt omdöme tagit vägen?

U-båtar igen

Den 17 juli kom en indikation på en främmande u-båt i vårt nordligaste kustområde – Törefjärden i Norrbotten. Området är militärt skyddsområde. Fem dagar senare – den 22 juli – spärrades viken av med u-båtsnät och timmersläp. Operationen pågick ett par veckor och försärets enheter fick en rad säkra indikationer på främmande u-båtar i farvatten. Under hela denna tid fanns ingen av flottans enheter närvarande. Inte en helikopter sattes in i spaningarna. En ny misslyckad u-båtsjakt har fått skrivas in i annalerna.

U-båtskränkningarna fortsätter. Sverige utsätts med ungefär en månads mellanrum för militära övergrepp – med all sannolikhet sovjetiska. Vi förmår inte att försvara vår territoriella integritet. Allt talar för att Sovjetunionen inte heller har för avsikt att ta den ringaste hänsyn till Sverige så länge försvaret inte förmår att bekämpa kränkningarna med vapenmakt. För varje nytt misslyckande stimuleras Sovjetunionen att fortsätta. Skall vi få stopp på detta krävs antingen att vi sänker en u-båt eller tar den. Ingetdera förefaller särskilt realistiskt just nu. Vi får tydligen hoppas på en ny grundstötning.

Situationen blir inte bättre av regeringens uppseendeväckande passivitet. De

av allt att döma ryska övergreppen nonchaleras. I stället skickar vi noter till Danmark och utvecklar en stor utrikespolitisk aktivitet i Centralamerika. Det hela ger ett närmast patetiskt intryck. Det är för övrigt ganska betecknande för den svenska aningslösheten att denna prioritering också helt slagit igenom i etermedia. Under Törefjärdsincidenten hade Dagens Eko inslag efter inslag från Managua, medan rapporterna från Norrbottenskusten kunde räknas på ena handens fingrar.

Regeringens ambition tycks vara att tuga ihjäl u-båtsfrågan sedan u-båtskommissionen lagt fram sin rapport. Det är också väl känt att Olof Palme helst skulle glömma hela saken. Det är en sak att Sverige förmodligen inget har att vinna på att protestera mera förrän vi kan sätta in effektiva motåtgärder. Men det hindrar inte att regeringen måste visa, att det kommer att göras som måste göras, för att ta itu med u-båtshoten. Det är oacceptabelt att en främmande nation i praktiken när som helst tycks kunna bereda sig tillträde till vilket militärt skyddsområde som helst längs våra kuster. Vad hjälper det att vi med stor effektivitet kan avvisa finska och västtyska fritidsbåtsägare i våra skyddsområden när de ryska u-båtsflottiljerna tycks se dem som sina hemmavatten.

Fädernas kyrka

Hård kritik har riktats mot 1968 års psalmskommitté och dess nu nästan färdiga förslag till ny psalmbok för svenska kyrkan. Kritiken har kanske framför allt gällt det förhållandet, att kommittén i

stället för att redovisa egna meningar har överlämnat sitt ansvar för en eventuell revision av de nuvarande psalmerna till enskilda bearbetare. Några av de mest framträdande av dessa har varit radikala ända till hänsynslöshet i sin behandling av vissa äldre författare och av gamla, väl insjungna psalmer. Wallin har som psalmdiktare betraktats som fredlös: man har kunnat göra vad som helst med honom. Också i andra psalmer än hans har modern teologi skrivits in i äldre texter och detta i språkligt tvivelaktiga vändningar och med en lösare versbehandling. Remissutlåtandet från Svenska språknämnden var också förödande.

För egen del har de ifrågavarande bearbetarna åberopat copyright för sina alster. Kommittén har vikt sig. Först nu, när deras förslag skulle läggas fram till prövning i församlingarna, har det upptäckts, att vad den själv medgivit för sina medarbetare har den nonchalerat för andra författare.

JA Eklunds psalm Fädernas kyrka i Sveriges land är otvivelaktigt ett barn av sin tid. Det kan sägas att det finns nationalromantik i den, vilket inte är särskilt gångbart i dag. Den får betraktas som ett monument, den är både ståtlig och kraftig. Men den valde bearbetaren är kritisk. Psalmerna innehåller vad som "kan uppfattas som alltför högstämnd och exklusiv nationalism", har han sagt. I sin medvetna förvanskning av psalmen har han därför strukit fem verser, vidare ändrat i de återstående fyra, varav åtminstone i en av dem på ett häpnadsväckande okänsligt sätt, och slutligen skrivit till en egen, för sammanhanget främmande vers – allt enligt valspråket: en ann är så god som en ann, eller bättre.

Psalmerna har förändrats till sitt innehåll och sin karaktär och till versens form.

Kommittén har godkänt "tilltaget", som landets främste kännare av upphovsrättslagen, hovrättsrådet Jan Gehlin, kallat bearbetningen (SvD 15/6 1983). Gehlin har gått längre än till att bara tala om en förvanskning. Han beskriver vad som hänt som en "trivialisering, ända ner över gränsen till det pekorala."

Det blev en släkting till Eklund förunnat att upptäcka, att kommittén inte besvärat sig med att begära lagligt tillstånd att få ny- och omskriva Fädernas kyrka. Upptäckten borde föranleda en ny kritisk granskning av kommitténs arbete. Mot Eklund må en olaglighet ha begåtts, men mot andra författare har förändringar av deras verk skett på ett sätt som kan betraktas som åtminstone omoraliskt. Kommitténs mening har varit att bearbetare har rätt att inte bara varligt restaurera äldre psalmer, så att de om så behövs blir lättare förståeliga, utan också rätt att "förbättra" dem, vilket inneburit att riva sönder dem och på deras grund bygga nytt innehåll i ny form. "Förbättring" eller inte, men så borde det aldrig ha fått gå till.

Palme förleder

Tanken bakom Olof Palmes inbjudan till företrädare för oppositionen och näringslivet att delta i överläggningar om löntagarfonder och andra åtgärder för att föra Sverige ur den ekonomiska krisen är uppenbar. Det hela är ett spel i syfte att få allmänheten att tro att socialdemokraternas löntagarfonder bara är ett bland flera vanliga ekonomiskt-politiska medel.

Nu är det inte så. Fonderna är inte en metod för att få Sverige ur krisen utan en metod att få Sverige in i socialismen. Fonderna är början – socialismen är slutet.

Palmes tanke är att oppositionen när den sagt nej till fonder skall krävas på besked om vilka andra metoder de i stället vill föreslå för att hålla tillbaka löne-

och kostnadsutvecklingen m m. m m; allt som fonderna sägs vara bra för. Då får Palme bort debatten från fondfrågan och kan få debatten att i stället handla om verkliga eller förmenta brister och problem med oppositionens väg ur krisen.

Han är inte så tokig Palme – eller är han det?